

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

**Проблеми та перспективи розвитку
фінансово-кредитної системи
України**
**Problems and Prospects for the Development of the Financial
and Credit System**

Матеріали
VIII Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 4-5 грудня 2023 року)

Суми
Сумський державний університет
2023

УДК 336.71(477)
П78

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 5 від 22 грудня 2023 р.)*

П78 Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 4-5 грудня 2023 року) / за заг. ред.: Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюник. Суми : Сумський державний університет, 2023. – 80 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України» містять результати наукових досліджень присвячених пошуку системного вирішення мультидисциплінарних проблем в галузі розвитку фінансово-кредитної системи, публічних і корпоративний фінансів, міжнародних інтеграційних процесів у фінансовому секторі.

Для науковців, науковців, студентів, аспірантів, представників бізнесу та громадських організацій і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Problems and Prospects for the Development of the Financial and Credit System" provide the results of scientific research focused on the search for a systematic solution to multidisciplinary problems in the field of development of the financial and credit system, public and corporate finance, international integration processes in the financial sector.

For scientists, researchers, students, postgraduates, representatives of business and public organizations and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК 336.71(477)

© Колектив авторів, 2023

© Сумський державний університет, 2023

ЗМІСТ

<i>Олександра Золотар</i>	Цифрова трансформація банківського сектору України.....	5
<i>Наталія Пігуль</i> <i>Євгеній Пігуль</i>	Фактори впливу на економічну безпеку держави.....	7
<i>Костянтин Завражний</i> <i>Анжеліка Кулик</i> <i>Максим Соколов</i>	Цифрові валюти: виклики та можливості для фінансової системи.....	9
<i>Євгенія Мордань</i> <i>Віктор Марінченко</i>	Сучасні тенденції розвитку фінансового кібершахрайства в умовах війни.....	12
<i>Іван Охріменко</i>	Основні тенденції в інструментарії дослідження економічних процесів.....	16
<i>Liudmyla Riabushka</i> <i>Olena Zhuravka</i> <i>Yulia Kulikova</i>	Modern trends in assessing individual credit bank's risk.....	20
<i>Ганна Салтикова</i> <i>Анна Омельченко</i>	Економічна додана вартість в рамках концепції вартісно-орієнтованого управління.....	23
<i>Лариса Гриценко</i> <i>Ігор Касьян</i> <i>Євген Карнаух</i>	Фінансовий контролінг в контексті ефективного управління підприємством.....	25
<i>Olena Zhuravka</i> <i>Anastasiia Saiko</i> <i>Anton Zhuravka</i>	Modern trends in the development of digital technologies in insurance	27
<i>Олена Кравченко</i> <i>Вікторія Колесник</i>	Особливості обліку основних засобів бюджетних установ: вітчизняній та зарубіжний досвід.....	31
<i>Анастасія Кільдей</i> <i>Олександр Кушнерьов</i> <i>Віталія Койбічук</i>	Роль та ефективність використання нейронної мережі у вдосконаленні аналізу, класифікації та управління відгуками на товари.....	36
<i>Назар Фененко</i> <i>Віталія Койбічук</i>	Використання інноваційних підходів прогнозування для аналізу впливу економічних факторів на ринок нерухомості України.....	40
<i>Олена Кравченко</i> <i>Альона Бадай</i>	Особливості нарахування заробітної плати на підприємствах в сучасних умовах господарювання та шляхи його вдосконалення.....	44

<i>Olena Zhuravka</i> <i>Iryna Vosak</i>	Development of medical assistance in Ukraine.....	49
<i>Артем Півень</i> <i>Олександр Кушнерьов</i> <i>Віталія Койбічук</i>	Використання машинного навчання для створення текстової інформації на основі аналізу фінансових звітів компаній	52
<i>Людмила Захаркіна</i> <i>Аліна Марку</i>	Функціонування системи публічних закупівель в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану.....	56
<i>Олеся Мірошниченко</i> <i>Єлизавета Агафонова</i>	Управління рівнем беззбитковості на виробничому підприємстві.....	59
<i>Олеся Мірошниченко</i> <i>Юлія Пуговкіна</i>	Управління витратами на підприємстві ресторанного бізнесу та шляхи їх оптимізації.....	63
<i>Ольга Осадча</i> <i>Ярина Самусевич</i>	Оцінка забезпечення компенсаційного ефекту для навколишнього природного середовища діяльності екологічних інспекцій в Україні	66
<i>Надія Дехтяр</i> <i>Владислав Шенкаренко</i>	Прибуток банку та фактори впливу на нього	70
<i>Надія Дехтяр</i> <i>Євгеній Азаров</i>	Особливості управління непрофільними активами підприємства	72
<i>Serhii Tiutiunuk</i>	Green energy investments: global trends and perspectives.....	75
<i>Alisa Movchan</i>	Financial market in the digital economy.....	78

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

*Кравченко Олена Володимирівна,
к.е.н., доцент,
Сумський державний університет, м. Суми
Колесник Вікторія Миколаївна,
здобувач освіти,
Сумський державний університет, м. Суми*

Важливе місце у загальній системі бухгалтерського обліку бюджетних установ займає організація обліку основних засобів, як основи їх матеріально-технічної бази. Формування достовірної обліково-аналітичної інформації про основні засоби є важливим аспектом для прийняття відповідних управлінських рішень.

Разом з тим, законодавча база обліку основних засобів, виходячи з принципів здійснення бухгалтерського обліку і фінансової звітності, дозволяє бюджетній установі обирати індивідуальні підходи до їх обліку. Це, в свою чергу, потребує від економічних служб бюджетної установи врахування індивідуальних та загальних чинників, які впливають на її діяльність і обумовлюють її особливості.

Основні питання обліку основних засобів та їх амортизації розглядається у працях таких вітчизняних вчених, як П. Й. Атамас, Р. Т. Джога, С. В. Свірко, В. В. Сопко, Н. І. Сушко, О. О. Чечуліна та інші. Проте, сьогодні серед науковців не має єдиного підходу щодо різних аспектів організації обліку, контролю та нарахування амортизації.

Сьогодні є велика кількість документів, який регламентують порядок ведення обліку основних засіб. Вони розробляються на державному рівні та мають як загальнообов'язковий, так і рекомендаційний характер. НП(С)БО в Україні є більше жорстко регламентованими та обов'язковими до застосування всіма суб'єктами господарювання, тоді як міжнародні стандарти бухгалтерського обліку є більше рекомендаційними. Відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» - активи, що мають матеріальну форму, утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або під час постачання товарів, виконання робіт і надання послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору або передачу в оренду і використовуються, за очікуванням, понад 1 рік [5].

У зарубіжних країнах поняття «основні засоби» ототожнюють із поняттям «необоротні активи», яке може позначатися різними термінами: «постійні активи», «власність», «споруди й обладнання», «матеріальні активи» тощо

За МСБО 16 «Основні засоби» – це об'єкти, які:

а) утримуватися для використання у виробничих потребах або постачаннях товарів, наданні послуг з оренди або для адміністративних цілей;

б) використовуватимуться, за очікуванням, більше одного періоду[1].

Отже, у НП(С)БОДС подається більший обсяг деталізованої інформації щодо обліку порівняно з МСБОДС. Наприклад, основні засоби підлягають чіткому розмежуванню на групи, визначається гранична вартість при віднесенні активів до ОЗ, встановлено момент початку та закінчення нарахування амортизації.

Важливим питанням правильної організації обліку основних засобів є їх Виділяють первісну, переоцінену, ліквідаційну та залишкову вартість. Традиційним і найбільш методично розробленим способом оцінки в національній обліковій практиці є відображення основних засобів за первісною вартістю, яка складається з фактичних витрат на їх виробництво і придбання. Залежно від джерела надходження основних засобів складові та порядок визначення первісної вартості мають свої особливості. Базовий перелік витрат, які формують первісну вартість об'єктів основних засобів, придбаних за кошти, включає:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються суб'єктові державного сектору);
- витрати зі страхування ризиків доставки;
- витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням об'єкта до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою [**Помилка! Джерело посилання не знайдено.**].

При цьому понесені фінансові витрати не включаються до первісної вартості об'єктів основних засобів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок запозичень. Якщо установа самостійно виготовляє (створює) об'єкт, то первісною вартістю є собівартість виробництва.

Первісною вартістю об'єкта, отриманого у результаті обміну на інший актив, є залишкова вартість переданого об'єкта. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта дорівнює нулю, то первісною вартістю отриманого об'єкта є його справедлива вартість на дату оприбуткування.

В бюджетній сфері досить часто відбуваються випадки безоплатного отримання певних об'єктів від іншої установи або суб'єктів господарювання - юридичних осіб, тоді первісною вартістю засобів, є первісна (переоцінена)

вартість, за якою такі засоби обліковувались у сторони, що їх передала, з урахуванням нарахованої суми зносу за повну кількість календарних місяців їх перебування в експлуатації.

Також для певних бюджетних установ можливо використання умовної вартості. Вона застосовується до активів (за відсутності активного ринку, а також у разі використання повноважень конфіскації, безоплатної передачі), що мають історично успадковану вартість та потенціал корисності, який обмежується характеристиками культурної або історичної спадщини, зокрема музейні фонди (історичні будинки та пам'ятники, археологічні ділянки, заповідники та природоохоронні зони, твори мистецтва тощо) [12]. Таку вартість можна визначати за допомогою різних законодавчих актів або врахувати до її складу суми страхування від пожежі, крадіжок, втрат, пошкоджень або іншої можливої шкоди.

Отже, при оцінці ОЗ першочерговість надається первісній вартості (НП(С)БОДС), на відміну від оцінки за справедливою вартістю (МСБОДС).

Після первісного визнання об'єкта основних засобів як активу його облік ведеться за первісною вартістю, яка включає: витрати, пов'язані з придбанням основних засобів (безпосередньо справедлива, або договірна вартість); суми податків та зборів, які сплачуються до бюджету; інші витрати, пов'язані з доведенням основних засобів до стану, придатного до використання.

Також може відбуватися зміна первісної (переоціненої) вартості основних засобів проводиться у разі індексації їх первісної (переоціненої) вартості відповідно до законодавства, а також при добудівлі, дообладнанні, реконструкції, частковій ліквідації відповідних об'єктів та модернізації, яка призвела до додаткового укомплектування основних засобів. Переоцінена вартість ОЗ - це ситуація, коли балансова вартість активів визначається на рівні, вищому за їх ринкову вартість чи вартість, яку вони могли б мати на відкритому ринку в даному моменті. Безпосередньо об'єкт основних засобів може переоцінюватися, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на річну дату балансу. Періодичність проведення переоцінки залежить від частоти коливання справедливої вартості активів.

Задля забезпечення безперервної роботи основних засобів, в установ є можливість нараховувати амортизацію на них, що дає можливість протягом періоду використання цих основних засобів ремонтувати, замінювати окремі деталі, компоненти, які зношуються раніше, ніж основні засоби в цілому. Через нарахування амортизації відбувається зменшення вартості матеріальних активів протягом їхнього експлуатаційного терміну через знос, старіння або технічний застій. Нарахування амортизації зазвичай здійснюється протягом установленого терміну корисного використання об'єкта ОЗ. За НП(С)БОДС амортизацію основних засобів суб'єкти державного сектору нараховують із

застосуванням прямолінійного методу; необоротних матеріальних активів, нараховується в першому місяці передачі у використання об'єкта основних засобів у розмірі 50 відсотків його первісної вартості та решта 50 відсотків первісної вартості - у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу).

Відповідно до МСБО 16 суб'єкт господарювання застосовує до активу такий метод амортизації, який найкраще відображає передбачувану структуру споживання вигід в майбутньому.

При визначенні строку корисної (очікуваної) експлуатації варто опрацювати фактори, які можуть впливати на тривалість використання активу. Ось кілька ключових факторів, які зазвичай враховуються при визначенні строку корисної експлуатації:

1. Технічні характеристики. Оцінка фізичних можливостей основного засобу, його технічної стійкості та спроможності виконувати потрібні функції.

2. Функціональна придатність. Термін, протягом якого актив залишається ефективним і придатним для виконання завдань, для яких він був придбаний.

3. Технологічне старіння. Строк, протягом якого технологія, на якій ґрунтується основний засіб, залишається актуальною.

4. Економічні фактори. Оцінка економічної придатності активу і розгляд можливих змін у вартості активу на ринку.

5. Застосування виробничого процесу. Тривалість, на яку актив використовується в конкретному виробничому або обслуговуючому процесі.

6. Законодавчі вимоги. Вимоги щодо терміну експлуатації, які можуть бути визначені законодавством чи нормативами галузі.

Врахування цих факторів дозволить визначити реалістичний термін корисної експлуатації, що, в свою чергу, впливає на розрахунок амортизації та фінансове планування діяльності установи.

Отже, важливим питанням правильної організації обліку основних засобів є їх оцінка, виділяють первісну, переоцінену, ліквідаційну, залишкова вартість. Правильне віднесення витрат до первісної вартості при спорудження чи придбанні об'єкту основного засобу, закріплення певних аспектів в Наказі про облікову політику дозволять конкретній установі дотримуватися принципу відповідності, формувати релевантну облікову інформацію в частині ОЗ.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене Наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>

2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору МФБ 2003 р. : URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=80967&cat_id=80024

3. Активи суб'єктів державного сектору економіки: поняття, класифікація та методичні засади організації обліку. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1156067.pdf>

4. Облік основних засобів 2021: від придбання до списання. Бухгалтерія для бюджету та ОМС. МСFR. 27 вересня 2021 р. URL: <https://www.budgetnyk.com.ua/article/184-oblk-osnovnih-zasobv-2021-vd-pridbannyado-spisannya>.

5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку суб'єктів державного сектору : наказ Міністерства фінансів України № 11 від 23.01.2015 : URL : <http://golovbukh.ua/regulations/1521/8199/8200/461524/>